Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars prima - Cod. Aug. perg. 22

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum LXXV

urn:nbn:de:bsz:31-41594

Visual Library

noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat. Et iterum
Cum semel aliquis liberatus a malis non sobrius efficitur uel
to difficiliora paciet prioribus. Et enim difficilior iam erit
pena posterior priori. Hic aut non pena experimenta so
lum sed et infinita dei longanimitate. Et ne consideramus sed
timeamus. Etenim pharao si in prima plaga eruditus
fuisset non utique accepisset experientia posteriorum. non
utique postea sibi cum ipso exercitu submersus esset. Et non
rubrum mare iam pertransire nunc est sed pelagus est igneum. pe
lagus non tale neque tantum sed inferno magis et siluestrius.
Quoque uero ut expugnantur sermones gehenne audientes
Nichil est delectabilius quam disputacione hac. que re hac ini
chil amarius. Comittet enim aures meus et exigit illem.
et principium quippiam acceptacionem pariat et mediam
nobis hoc fit. Excogitemus quod et mittamus prius uel met
et ostium pene et tangamus via arcam. Usque quo lasa
uia usque remissio. Non impleti sumus pigritates de
ridetes tardantes. Non eadem rursus erunt mensa et
saturacio et scandalum et pecunie et possessiones et
fabricaciones. Et quis finis. cinis et puluis et sepulc
et uermes. Ordinamus itaque noua quedam via. faciamus
terram celum, et sic assumamus uiute ut suas potiam
O domine ihesu xpe magister bone bonus homo est. Oro
fac mecum signum gratie tue in bonum ut me
miseriarum quem cetus et draco ille magnus absorbuit
peccatis spiritualibus et carnalibus tamque diebus et noctibus et
hoc tribus, quod consensu et ope et opere ac consuetudine
tu misericordie de faucibus eius dignus liberare. Fac eciam
me peccata peccati plangere et futura cauere. Posita me
ab errore culpe ut quiete non inueniat in me. munda
me scopis confessionis a uiciorum sordibus. et orna me
ueris uirtutibus ne me a bonis uacantem inueniat et iterum
deterius peccare faciat. Amen. De muliere uoce uer
ba extollente ac de matre et fratribus domini cum que
rerent eum ac uerbis lxxv capitulum

Factum est autem cum dominus ihesus hec diceret rudes blasphe
mias iudeorum. extollens in ex arce tol
lens, ac constanter et alte proferens
uocem in xpi commendacionem et iudeorum blasphemancium confu
tacione, quedam mulier non diues, non potens, non nobi
lis sed paup de turba, et de communi plebe ac popularibus solet
et populares deuociores esse maioribus. propter in laude
xpi, contra uituperia iudeorum. Et dicitur esse sancta marcella an

cilla beate marthe. que non potuit aplius blasphemi
as iudeorum contra xpm sustinere, et contra blasphemos
uocem exaltat in laude xpi et matris sue commendans
eius conceptum et partum corporalem, et dicens. Beatus
est uenter qui te beatum portauit per que omnis beatifi
catur. et beata sunt ubera que suxisti. Matrem beati
cat et laudat ex filio, et non econuerso. quod gratiam et gloriam
perueniunt principaliter ab ipso. Ut appareat maxima confi
dencia et audacia ac fides et deuocio istius mulieris in
duobus. Primo in eo quod non silentio, sed cauere loquebatur
sed extollens uocem in altum clamare non timuit quam
enim uerborum xpi accensa fuit. et ideo se ab eius laude
tacere non potuit. Secundo in eo quod scribis et phari
seis temptantibus simul et blasphemantibus. ipsa ma
gna fiducia dei filium confitetur ut et presencium iudeorum
calumpnia et futurorum hereticorum perfidia confudatur. Nam
sicut tunc iudei blasphemantes et eum in beelzebub
eicere demonia dicentes, negabant eum esse dei filium
ita postea quidam heretici negabant eum esse uerum ho
minem dicentes eum mentita carne ex maria uirgine natum
fuisse sed corpus ethereum attulisse. Hec autem mulier utrosque
confutat. quod uerum dei filium patri consubstancialem aduersus bla
sphemantes confitetur. cum matrem ex filio tamquam pro
creacionis dignitatis beatificat et uerum non fantasticum
hominis filium matri consubstancialem testatur, cum eum uentre por
tatum uberibusque lactatum significat. Spiritualiter
mulier ista sanctam ecclesiam significat que inter turbas iudeorum
paganorum et hereticorum edula uoce dominum ihesum xpm
confitetur, cuius tercia uoce uenit maria uirgo beata pre
dicatur quod totius mundi redemptorem portare meruit sicut
ipsa de se ait. Ex hoc beatam me dicent omnes genera
tiones. Ubi beda. Et nos igitur extollamus uocem
cum ecclesia catholica cuius hec mulier typum gessit. exto
lamus et mentem de medio turbarum dicamus quod salua
Beatus uenter qui te portauit et ubera que suxisti
eius beata parens. que sicut quidam ait. enixa est puerpera
regem. qui celum terramque regit per secula. cuius nomen
ab eterno complectens ordinem gyro imperium sine fine manet
que uentre beato gaudia matris habens cum uirginitatis honore
nec primam similem uisa est nec habere sequentem. Ac hec con
firmando uerba mulieris et commendando laudem matris ac
fidem et constanciam eiusque mulieris aliorumque filium
dicit. Quin immo beati qui audiunt uerbum dei, et custodiunt

[illegible] illud. Id qd' significauit beatam virginem se genuisse [illegible] se feliciorem p fide et deuocionem spualem qz cor
poralem. de qua dicitur Luc. Et tua ipius pertransibit gladius. Bta e illa
cui' uentre me portauit. sz no solum ipa bta e sz immo
et omes bti sut in pnti i spe. in futuro i re. q audiunt
ubum dei corde credentes. et custodiunt illd' ope ad
implentes. Bta quide et felix e mater mea q me por
tauit et lactauit. sz no tm ideo bta qz mater mea nec
tm ideo felix qz me portauit et lactauit audiendo cor
de credendo custodiuit. hoc ei n fecisset n felix nec
mater mea ee potuisset. Vn elizabeth ad ea ait. Bta
q credidisti qm pficient in te q dca sut ei a dno. Bea
cior igit fuit qz ubu spuale mente cepit audiu fidei
suscepit meditaqz ac studiosa operacoe custodiuit. qz
ceptio spualis qua xpm corde cepit felicior e qz
carnalis. Fides ei p dilecoem operans beatitudinez et
na pmeret. no at ceptio ul portacio sine fide. qz impossi
bile e sine fide placere deo. Vn scs aug'. beacior fuit
maria pcipiendo fidem xpi qz concipiendo carne xpi. Et
felicius cepit deu mente p fidem qz corpe p carnis
assumpcione. Nichil ei maie maria pinquitas pro
fuisset n illu felici' corde qz carne gestasset. Vn est
Neqz cepe xpm neqz mirabile illu fetu pare sine
aliqua utilitate virtute no equita q maz ulla utilita
his si no vniusa q oportz fecit. et nichil parentes ei
pfuisset n ualde bona et fidelis eet. Si nec maie
nichil pdesset sine ea q scm aiam e virtute genitu ee ab
ea xpm. multo magis nos et si pcin et si filiu huius
mi uirtuosu et nobile. qui no erimus longe a virtute
illi' nob' pdesse poterit. Hec crisost'. Vbi et beda. Huic
attestacoi mulieris annuit. no eam tmm q ubu dei cor
pale generare meruerat. sz et omes q ubu dei spiritualiter
auditu fidei cepe et boni opis custodia uel i suo uel
i pximoz corde parere et q alere studuerit asseuans
ee btos. quia et eade dei genitrix. et inde quide bta
qz ubi incarnadi ministra e facta temporal. sz inde multo beacior
qz eiusde semp amandi custos manebat eterna. Qua
sna sapientes iudeor tacite indigis hac beatitudie clam
pauit qui ubu dei no audire et custodire sz negare
et blasphemare crebant. Hec beda. Et scm eande tota
vite celestis pfecio duobus hijs comphendit ut ubu dei
audiamus et faciamus. Et ergo btitudo marie delat u
bu dei libent audire et custodire studeat. Si btus eit. Si qs

ei ubu dei libent audit xpm concipit. si at ope cple
uerit xpm parit. et que maria portauit corpalit
ipa portat spualit. Vn aug'. Qui corde credit ad iu
sticiam cepit xpm. et qui ore confitet ad salute parit
xpm. Vn et dns alibi. Si quis fecerit uoluntatem patris
mei ipe meus frater soror et mater e. Hac laude xpi minus
qz ei' cu se audiret laudari a quadam muliere norbertus
fundans et edificans monasteriu pmonstratense ait ei. Et ma
ledicta tu et que e suggessit uba dolosa et laude eius
me inseruisti et torque qui et mediata laude capi consue
ueru. Verbu dei q audiu reuerent ppe profitetur. Si
ei aliquis fecit palam d' ueste dei. ul lacrima q cecidit
de oculis ei'. ul stilla sanguinis q exiuit d' carne ei' qual
de reuerent suscipet et seruaret. multo fortius ubu dei qd no
solu egreditur de ore ei' sz d' intimis cordis ipi'. Hec pu
dent no cu tedio ul murmure et detraccione contra obedient
ut sz qd' quis audit ope compleat. Tali libent debet audire
ubum dei ut corrigant'. nam ubu dei e medicina aie contra
morbu pcti. Rom. et qui sunt istiusmodi ppla libent debet
audire ubu dei coniugati et h' quesit ut erudiant
et illis ubu dei e lux. Proficientes et quent audire ubum
dei ut dirigant' i via pfecois spualis. Pfecti et quent
audire ubu dei ut amplius pficiant quibus ubu dei
e solidus cibus. Est ei ubu dei mana celeste et sapit
cuilibz p suo uelle. Vn oigs. Huc ergo festinem' cele
ste mana suscipe. Illud ei mana pro quisqz desiderit
tale sapore reddit i ore ei'. Tu ergo si ubu dei qd' coram
pdicat'. tota fide et tota deuocoe suscipias. fiet t' ipm
ubum qdcuqz desideras. Vbi greg. Si tribulatus consolat
te dicens. Cor contritu et humiliatu no despicies. Si leta
ris p spe futura. cumulat e gaudia dicens. Letamini i dno
et exultate iusti. Si iracundus es mitigat te dicens. Desi
ste ab ira et derelinq furore. Si i doloribus es sanat
te dicens. Dns sanat omes langwores tuos. Si paupta
te consumeris consolat te dicens. Dns alleuat d' terra inopem
et de stercore erigens paupem. Sic ergo mana ubi dei red
det i ore tuo sapore quecuqz volueris. h' oigs. Adhuc at
dno ihu pdicante ea q sup dca sut ad turbas loquente mat
eius et fres. i consanguinei venerunt querentes eum.
licet ei phisei cenent intro cu turbis tm principalit pdica
bat ppt turbas erudiendas. Et quia fratres eu adire
ppter turbam no poterant. et ne fratru dnm ubi impedirent
foris stabat et miserunt ad eu vocantes ipm. Fres

hic vocantur consobrini domini secundum morem scripture qui sepe consanguineos solet fratres vocare. Et cum dominus erat occupatus in officio predicandi primo unus et post illum plures de turba dixerunt ei. Ecce mater tua et fratres tui foris stant querentes te. Isti insidias tendebant, licet maliciose et insidiando hoc dicebant scilicet ad temptandum et explorandum si carnis affectum predicacionem incepta dimitteret vel interrumperet, ut si spirituali operi preferret carnem et sanguinem arguerent ipsum esse purum hominem motum propter affectionem carnalem et ut populus videns quod parentes carnales haberet ipsum dei filium non crederet cum deus carnalem non generet. Et ideo multas explicant circumstancias que ipsum movere poterant ad cessandum dicentes. Ecce mater tua que peperit honorare et fratres tui quos in natura et lex iubet diligere foris stant expectantes te in loco exteriori, ubi verecundum est stare, querentes te quasi propter te tantum venerunt et ideo debes inter eos ad eos egredi. In cuius vides diabolus quia persuadebat per ipsos Christo esse se filium dei dicens. Ecce plus quam Salomon hic. Timens ne si dei filius cognosceretur qui putabatur homo ipse derelinqueret ab omnibus ad quem eos sermones eius sub medio parentes inpuis carnales ut per illorum contemplacionem dimittat eius obscuraretur nam. Ideo vere aliquis qui diabuli advocati quibusdam ore verba diabolica loquuntur dicens. Ecce mater et fratres tui stant volentes loqui tecum. Ac si diceret. Quid glories o Ihesu de celo dicens te descendisse qui radices habes in terra. Ecce mater tua et fratres tui. Non potes esse filius dei quem homines genuerunt. Non potes in te illum abscondere quem natura monstrat. Hec Crisostomus. Sic et hodie in multis plures parat diabolus propinquorum multitudinem ut in carnali affectione obscuret eorum dignitatem et sanctitatem. Et bene dicitur foris stant. Ad significandum quod carnales a cura clericorum debent esse remoti ab eis vel saltem a cordibus eorum quantum ad carnalem affectum. Et tamen in multis videmus hodie contrarium. Misterium secundum Bedam mater et fratres Christi significant synagogam et iudei ex quibus secundum carnem est editus qui foris stare dicuntur Christo predicante quia gentibus Christo credentibus synagoga cum iudeis extra fidem mansit pro maiori parte. Et notandum de beata virgine quod tribus temporibus pia mater filium querebat parvulum quia eius absenciam non sustinebat scilicet quando eum amiserat. Querebat adultum quia eius presencia saciari non poterat ut hic patet. Querebat mortuum factum scilicet cum sepulchrum quia iam eius presenciam amittebat scilicet quando iuxta crucem stabat. Quem invenit primo in medio doctorum interrogantem, inter medium populorum predicantem, ultimo in medio latronum pacientem. Primo in templo, secundo in domo, tercio in patibulo. Ibi accipiebat invenire et ideo laborabat et dolebat in querendo filium. Hic accipiebat videre ideo stabat foris expectando eius aspectum. Ibi accipiebat simul crucifigi et ideo stabat iuxta crucem usque ad finem suum. Ihesus igitur ad requisicionem matris vocantis predicacionis officium propter matris, licet eam summe diligeret et honoraret, relinquere vel interrumpere noluit, quia nobiliora sunt opera omnia spiritualia quam corporalia et utilitas matris ecclesie preferenda est utilitati matris proprie. In quo fuit Christo apparuit que in predicando habuit. Insidiantes confutavit et sic qui mater propria intencionem vidit malignam tamen verbum racionabile repulit. Ostendens quod spiritualis occupacio carnali affectioni et operi dei negociis familiaribus personarum preponi debet dicens. Que est mater mea et qui sunt fratres mei. Ac si diceret mater et parentes nescio vos in opere spirituali et predicacionis mei. Predicacio non est propter vos dimittenda seu interrumpenda. Et quia ad presidentem, extendens manus in discipulos suos qui circum eum sedebant dixit. Ecce mater mea scilicet quia me in suo corde concepit et me per predicacionem in cordibus auditorum parit. Et fratres mei qui opera patris mei faciunt et mei coheredes in celo erunt. Cum dicat. Ille est michi magis propinquus qui coniunctus est spiritualibus actibus.

Et ille est michi magis propinquus qui spiritualibus opibus est magis intentus. Spirituales proximos preferendos carnalibus et utiliora opera minus utilibus adeo ut spirituali operi vacans omnes carnales personas affectus. Preposse non debemus et per contemptum proximos dei est proximos esse per spiritum quietos. Quod eciam nobis monstravit quod verbo docuit scilicet qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus. Ergo quod operi spirituali carnales preferre affectus. Quod eciam ostendens bonificiis et dignitates ecclesiasticas personas accipit preferens carnem spiritui opus minus. Vale utiliorem formam a deo prestitam reliquit et inquire deum offendit. Unde Crisostomus. Non matrem negavit ne natam de sua fuisse putaret, sed apostolos cognacioni pretulit ut et nos cognacioni dilectionis, carnem spiritui preferamus. Unde et alibi. Nec tamen iniuriose refutant parentes sed religiosiores copule mentium docentur esse quam corporum. Nec putet eos offendiculum esse parentum ubi mandatum legis implet

d' crepacoe phisor' et doctor' legis cap'

Vnde et Crisostomus. Non spernes generacionem carnalem neque
erubesces humanam generacionem, tale dedit in suam
si voles. Vnde que preponenda est cognacio spiritualis car-
nali. ¶ Deinde dominus Ihesus qui racionem dicti sui
reddit, subdit dicendo. Nec solum discipuli spirituales sed et quique
fideles iuxta generalem sunt mater mea et fratres mei
Quicunque enim facit corde ore et opere voluntatem, preceptis
ac consiliis et exemplis, patris mei qui in celis est, ipse
meus frater et soror et mater est. Frater et soror credendo, quia
filius dei est, dedit enim eis potestatem filios dei fieri, hiis qui
credunt in nomine eius. Frater quippe et soror dicitur xpristi unusquisque
sexuum qui ad fidem colligitur. Mater autem xpristi fit et soror
est credendo, mater eius fit predicando et credentibus parturit deo
vel xpristum eis generando. Igitur qui filii et filie ac heredes dei
sunt per graciam, fratres et sorores et matres ac coheredes xpristi
sunt qui est dei filius per naturam. Hic et eos et fratres et sorores
ac matres vocat, quam qui fratres et sorores ac matres dili-
git. Et hiis quidem verbis expressissime monstratur, quod carnali
amori spiritualis amor debet preferri, et propinquitas anima-
rum propinquitati consanguinitatis. Eo enim amore et matrem et
fratres omnesque propinquos nostros diligere debemus, quo
xpristus matrem et fratres suos dilexit. Diligebat enim
eos non quia magis secundum carnem propinqui erant, sed quia volun-
tatem patris eius magis faciebant. Ille quippe est xpristo propin-
quior qui est melior, quia ut dicit idem. Non scriptoribus sic fas
discunt. et ut ait Gregorius, apud dominum non generis elega-
ncior, sed vite melioris actio comprobatur. Hac autem sentencia sua
ipse dominus induxit, ut nullus de generis nobilitate aut
sorte propinquitatis sine virtute confidat, docens nos in nulla
cognacione confidentes virtute negligere. Si enim matrem
meam prodest matrem esse nisi virtus adesset, quanto minus
alius per cognacionem salvabitur. Vna enim nobilitas
sola est voluntatem dei facere, et hec nobilitas modis
est illo melior et principalior

Oracio

Domine Ihesu xpriste dei filius vt verbum tuum audiam fidem
credendo et custodiam opere adimplendo, fac me
spiritualiter per auditum parturire et per custodiam nutrire
in me verbum dei verbum. Da michi domine deus meus vt cognacionem
spiritualem omni affectioni carnali et opus dei negociis huma-
nis ac universaliter utilioribus minus utilibus et necessitati pre-
ducere preferam semper et preponam. Fac me corde ore et
opere tua precepta consiliis et exemplis facere voluntatem
vt merear frater tuus effectus fieri. et tandem me dei filios
et heredes per tuam graciam computari. Amen.

De increpacione phariseorum et legis doctorum Capitulum lxxvii

Dum autem dominus ea premissa loqueretur rogavit
eum quidam phariseus ut pranderet cum illo,
non mutabat phariseus dominum, non ut reficeret
sed ut reprehenderet accusaret et perderet
Vnde ad domum phariseorum non intrabat nisi vocatus, sed ad
convivium publicanorum bene ibat et non invitatus. Sup-
ponendum est quod dominus post sermones exiens de domo in qua
hospitatus fuerat et doceat. locutus est multum declarans honorem
exhibens ei. et deinde venit ad domum pharisei magis
intendens refectionem quam refectionem. Vnde Cirillus. Sed xpristus qui
phariseorum nequiciam noverat, dispensacione condescendit sacian-
gens commovere eos ad similitudinem optimorum medicorum,
qui gravius infirmantibus afferunt remedia sue industrie. Et
ingressus domum recubuit et quievit. et ad comedendum
se posuit. Obmisit autem lavare manus, ut illorum et
errorem corrigeret qui credebant quod illa lotio ad salu-
tem necessaria esset, et per ea meliores mundiores a peccatis fieri, et ut
demonstraret quod non lotis manibus manducare hominem non
coinquinat. Vnde phariseus intra se murmuravit et reputavit
magna esse culpa, quia secundum tradiciones maiorum non esset lotus
ante prandium. Et tamen stulticia filium dei arguit, quia pec-
cata hominum non sciat, quod tradicionibus hominum subiectus non erat
¶ Dominus autem cogitaciones illius videns, ostendens per hoc se esse
deum cui nuda et aperta sunt secreta cordium, et arguit ipsos
phariseos, qui quod foris erat a sordibus exterioribus mun-
dabant, et quod intus erat a macula rapine et iniquitatis ac
fraudis, non mundabant. quia de mundicia exteriori in vasis
et corporibus suis erant nimium solliciti, et diligentes. et de
mundicia interiori cordis mentis negligentes et non curantes.
cum tamen multo debent esse econverso. quia interior mundicia est magis
exterior autem solum modo honestatis. Vnde non interior, sed ex-
terior sine peccato obmitti potest. et ideo xpristus exteriorem lotionem
obmisit, ut haberet occasionem arguendi phariseos de ex-
teriori mundicia tantum curantes et interiore negligentes. ex-
terius simulantes iusticiam et sanctitatem, intus retinentes ne-
quiciam et iniquitatem. Sed o pharisee munda prius quod intus
est. scilicet cor et animam a fraudibus et malis desideriis, vt mun-
dum fiat quod est deforis, vt foris per opera videatur sanctitate, unde
possis. Cum enim utrumque homo naturaliter scilicet corpus et animam
habeat, utrumque mundari desiderat. Vbi Beda. Sed contra
illos qui corporalia peccata fornicacionem videlicet libidinem